

ЗАКОН

О ФИНАНСИЈСКОМ ОБЕЗБЕЂЕЊУ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет и циљ закона

Члан 1.

Овим законом уређују се услови и начин посебног обезбеђења извршавања финансијских обавеза, на основу уговора о финансијском обезбеђењу који закључују учесници на финансијском тржишту.

Циљ овог закона јесте остваривање и унапређивање правне сигурности и ефикасности у извршавању обавеза на финансијском тржишту, ради очувања и јачања стабилности финансијског система.

Уговор о финансијском обезбеђењу

Члан 2.

Уговором о финансијском обезбеђењу обавезује се давалац обезбеђења да, ради обезбеђења извршења своје или туђе финансијске обавезе, пренесе средство обезбеђења примаоцу обезбеђења или да на том средству установи заложно право у корист примаоца обезбеђења, а прималац обезбеђења обавезује се да, у складу с тим уговором, примљена или еквивалентна средства обезбеђења врати даваоцу обезбеђења по извршењу финансијске обавезе, односно истовремено с тим извршењем.

Давалац обезбеђења, на основу уговора о финансијском обезбеђењу којим се преноси средство обезбеђења, примаоцу обезбеђења:

- 1) преноси право својине на новчаним средствима или финансијским инструментима који су средство обезбеђења;
- 2) преноси потраживање које је средство обезбеђења.

Уговор из става 2. овог члана укључује и репо/реверзни репо уговор о куповини/продаји финансијских инструмената.

Ако је на основу уговора о финансијском обезбеђењу пренето средство обезбеђења – прималац обезбеђења, ако није друкчије уговорено, има право да користи новчана средства и финансијске инструменте који чине средство обезбеђења и да њима располаже, укључујући право на њихово отуђење.

Ако је на основу уговора о финансијском обезбеђењу прималац обезбеђења стекао заложно право на средству обезбеђења, давалац обезбеђења задржава право својине на том средству, односно остаје ималац потраживања које је средство обезбеђења.

Уговором о финансијском обезбеђењу могу се утврдити процедуре за одређивање вредности средстава обезбеђења и/или финансијске обавезе.

Начин закључења и форма уговора о финансијском обезбеђењу

Члан 3.

Уговор о финансијском обезбеђењу може бити посебан уговор или саставни део оквирног или другог уговора, односно општих услова пословања.

Уговор о финансијском обезбеђењу закључује се у писменој или електронској форми, односно на трајном носачу података који омогућава чување и репродуковање изворних података у неизмењеном облику (у даљем тексту: писмена форма).

Субјекти уговора о финансијском обезбеђењу

Члан 4.

Одредбе овог закона примењују се на уговор о финансијском обезбеђењу чије уговорне стране – давалац обезбеђења и прималац обезбеђења – припадају следећим категоријама субјеката:

1) Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, орган јавне власти, укључујући јавноправно тело и организацију у чијој су надлежности послови у вези са управљањем јавним дугом и/или вођењем рачуна корисника јавних средстава, као и Фонд за развој Републике Србије и Агенција за осигурање и финансирање извоза Републике Србије;

2) Народна банка Србије;

3) финансијска институција са седиштем у Републици Србији над чијим пословањем врши надзор надлежни орган, укључујући банку, друштво за осигурање, брокерско-дилерско друштво, друштво за управљање инвестиционим фондом, инвестициони фонд, друштво за управљање добровољним пензијским фондом, институцију електронског новца, платну институцију, јавног поштанског оператора у вези с финансијским услугама које пружа, друштво које обавља послове факторинга и друштво које обавља послове даваоца финансијског лизинга;

4) учесник у платном систему и систему за поравнање хартија од вредности са седиштем у Републици Србији – укључујући Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности, централног тржишног учесника, агента за поравнање, клириншку кућу и оператора овог система – који обавља послове у складу са законом којим се уређују платне услуге, односно законом којим се уређује тржиште капитала;

5) Европска унија, држава чланица Европске уније, трећа држава, као и орган јавне власти у тим државама, укључујући јавноправно тело и организацију у чијој су надлежности послови у вези са управљањем јавним дугом или интервенцијама у вези с тим управљањем; и/или вођењем рачуна корисника, осим субјеката за чије обавезе јемчи држава, а који не припадају категоријама субјеката из тач. 6), 8), 9) и 10) овог става;

6) Европска централна банка и друге централне банке;

7) Међународни монетарни фонд, Банка за међународна поравнања, Европска инвестициона банка и међународне развојне банке којима се, према пропису Народне банке Србије којим се уређује адекватност капитала банке, додељује најнижи пондер кредитног ризика;

8) финансијска институција у смислу прописа Европске уније над чијим пословањем врши надзор надлежни орган, укључујући кредитну институцију, инвестиционо друштво чија је делатност пружање једне или више инвестиционих услуга, финансијску институцију у смислу прописа Европске уније којима се уређују кредитне институције, институцију са седиштем у држави чланици Европске уније која обавља послове кредитне институције а на коју се не примењују прописи Европске уније којима се уређују кредитне институције, као и институцију са сличним положајем у трећој држави, друштво за осигурање, институцију колективног инвестирања у преносиве хартије од

вредности и друштво за управљање институцијама колективног инвестирања у преносиве хартије од вредности;

9) централни тржишни учесник, агент за поравнање и клириншка кућа у смислу прописа Европске уније којима се уређује коначност поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности, укључујући институцију која обавља сродне послове на тржишту фјучерса, опција и других финансијских деривата у складу с прописима државе чланице;

10) правно лице које као заступник или на други начин делује у име и/или за рачун субјеката из тач. 1) до 9) овог става или имаоца дужничких хартија од вредности или других преносивих сејуритизованих инструмената дуга које су издала та лица.

Држава чланица Европске уније у смислу овог члана је и држава потписница Уговора о Европском економском простору.

Трећа држава у смислу овог члана јесте страна држава која није држава чланица Европске уније, нити држава потписница Уговора о Европском економском простору.

Финансијска обавеза

Члан 5.

Финансијска обавеза је обавеза чије је извршење обезбеђено уговором о финансијском обезбеђењу а по основу које поверилац има право на новчано намирење и/или право да му се предају, односно пренесу финансијски инструменти.

Финансијска обавеза може бити садашња или будућа, условна или безусловна, стална или повремена, одредива по врсти и/или класи, као и друга финансијска обавеза која произлази из уговора, у складу са законом.

Финансијска обавеза може гласити на динаре или на страну валуту.

II. СРЕДСТВА ОБЕЗБЕЂЕЊА

Врсте средстава обезбеђења

Члан 6.

Средства обезбеђења, у смислу овог закона, могу бити:

- 1) новчана средства;
- 2) финансијски инструменти;
- 3) кредитна потраживања.

Приходи и други приливи који проистичу из средстава обезбеђења припадају примаоцу обезбеђења, ако уговором о финансијском обезбеђењу није друкчије утврђено.

Стицање, односно пренос новчаних средстава, финансијских инструмената и кредитних потраживања који су средства обезбеђења у смислу овог закона између резидената и/или нерезидената – субјеката из члана 4. овог закона, као и установљавање заложног права на тим средствима, врши се у складу са ограничењима утврђеним прописима којима се уређује девизно пословање.

На извештавање о пословима с финансијским дериватима који се, у складу с прописима којима се уређује девизно пословање, закључују између резидената и/или нерезидената – субјеката из члана 4. овог закона, уз које су дата средства обезбеђења у смислу овог закона – примењују се одредбе

прописа Народне банке Србије којим се уређује обављање послова с финансијским дериватима.

Новчана средства

Члан 7.

Новчана средства, као средство обезбеђења, јесу динарска или девизна средства на депозитном, платном или другом одређеном новчаном рачуну.

Новчана средства из става 1. овог члана не односе се на готов новац.

Финансијски инструменти

Члан 8.

Финансијски инструменти, као средство обезбеђења, јесу хартије од вредности, инструменти тржишта новца и други финансијски инструменти у смислу закона којим се уређује тржиште капитала.

Финансијски инструменти из става 1. овог члана који се издају у Републици Србији могу бити искључиво у дематеријализованом облику у складу са законом којим се уређује тржиште капитала, а страни финансијски инструменти из тог става морају бити евидентирани у одговарајућем регистру или на рачуну тих инструмената и слободно преносиви, односно морају бити инструменти којима се може трговати.

Финансијски инструменти из става 1. овог члана не могу бити сопствене акције даваоца обезбеђења.

Вредност финансијских инструмената као средстава обезбеђења утврђује се према њиховој тржишној вредности, ако уговором о финансијском обезбеђењу није друкчије утврђено.

Када су финансијски инструменти средство обезбеђења у смислу овог закона, на уговоре о финансијском обезбеђењу примењује се право државе у којој се налази седиште овлашћене институције која води регистар ових инструмената, односно рачун на коме су регистровани ти инструменти, а по питањима која се односе на следеће:

- 1) врсту и правну природу финансијских инструмената и права из тих инструмената;
- 2) захтеве у вези са закључивањем уговора о финансијском обезбеђењу и давањем финансијских инструмената као средстава обезбеђења;
- 3) утврђивање права према трећим лицима у односу на финансијске инструменте;
- 4) поступке намирења потраживања и нетирања по наступању услова за реализацију финансијских инструмената као средстава обезбеђења.

Кредитна потраживања

Члан 9.

Кредитна потраживања, као средство обезбеђења, јесу новчана потраживања из уговора о кредиту који одобрава банка или друго лице које, у складу са законом, може одобравати кредите.

Под кредитним потраживањима из става 1. овог члана подразумевају се и новчана потраживања из уговора о кредиту који одобрава кредитна институција или друга институција која обавља послове кредитне институције из члана 4. став 1. тачка 8) овог закона.

Само субјекти из става 1. овог члана могу као средство обезбеђења уговорати, преносити и стицати кредитна потраживања код којих је дужник физичко лице, у складу са ограничењима која су утврђена законом којим се уређује заштита корисника финансијских услуга.

Банка може, као средство обезбеђења, уговорати и преносити новчана потраживања према правном лицу из уговора о кредиту, у складу са ограничењима утврђеним законом и прописима Народне банке Србије којима се уређује управљање ризицима у банци.

Кредитно потраживање може бити средство обезбеђења ако је дужник по кредитном потраживању, при закључењу уговора о кредиту или накнадно, учинио следеће:

1) дао сагласност за пренос и обраду само оних података који су примаоцу обезбеђења неопходни ради реализације тог средства обезбеђења а који се у складу са законом сматрају банкарском или другом тајном;

2) дао изјаву да неће извршити пребијање свог потраживања према повериоцу с кредитним потраживањем повериоца које је дато као финансијско обезбеђење, док траје то обезбеђење.

Право даваоца обезбеђења на приливе који проистичу из кредитних потраживања која су дата као средство обезбеђења не утиче на права примаоца обезбеђења по основу тог обезбеђења утврђена уговором о финансијском обезбеђењу.

Еквивалентна средства обезбеђења

Члан 10.

Еквивалентна средства обезбеђења су:

1) код новчаних средстава – новчана средства у истом износу и истој валути;

2) код финансијских инструмената – финансијски инструменти истог издаваоца који чине део исте емисије или класе финансијског инструмента, исте су номиналне вредности, исте валуте и истих других основних елемената као првобитно дата средства обезбеђења, или друга средства обезбеђења ако је то утврђено уговором о финансијском обезбеђењу.

На еквивалентна средства обезбеђења, односно на остваривање права и извршавање обавеза по основу тих средстава обезбеђења – примењују се одредбе уговора о финансијском обезбеђењу које се односе на првобитно дата средства обезбеђења.

III. ДАВАЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И ПРОМЕНА СРЕДСТАВА ОБЕЗБЕЂЕЊА

Давање средстава обезбеђења

Члан 11.

Одредбе овог закона примењују се само на уговоре о финансијском обезбеђењу код којих су примаоцу обезбеђења дата средства обезбеђења, односно код којих су прималац обезбеђења, његов заступник или друго лице које делује у његово име и/или за његов рачун, на основу пренетих средстава обезбеђења или установљеног заложног права, стекли државину или контролу над средством обезбеђења (у даљем тексту: давање средстава обезбеђења), о чему се може обезбедити одговарајући доказ у писменој форми (у даљем тексту: писмени доказ).

Прималац обезбеђења стиче средство обезбеђења, односно заложно право на средству обезбеђења у тренутку кад му је то средство обезбеђења дато.

Писмени доказ о давању средства обезбеђења сматра се одговарајућим ако се на основу њега може јасно утврдити да је средство обезбеђења дато у складу са уговором о финансијском обезбеђењу.

Ради утврђивања да је средство обезбеђења дато, довољно је пружити писмени доказ о следећем:

1) да су новчана средства одобрена и/или евидентирана на одређеном новчаном рачуну – ако се као средство обезбеђења дају новчана средства;

2) да су финансијски инструменти пренети на одређени рачун финансијских инструмената, односно да је уписано заложно право на финансијском инструменту у корист примаоца обезбеђења – ако се као средство обезбеђења дају финансијски инструменти;

3) да је примаоцу обезбеђења, уз уговор о финансијском обезбеђењу, достављен списак кредитних потраживања који обавезно садржи податке о дужнику тог потраживања, износу кредитног потраживања (главница, камата и накнаде) и датуму давања сагласности и изјаве из члана 9. став 5. овог закона – ако се као средство обезбеђења дају кредитна потраживања.

Сматра се да је кредитно потраживање као средство обезбеђења дато и кад дужник и/или треће лице нису обавештени о преносу тог потраживања, с тим да се дужник који је обавезу по основу овог потраживања извршио даваоцу обезбеђења – ослобађа те обавезе ако за тај пренос није знао.

Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности прописује ближе услове и начин евидентирања преноса финансијских инструмената, односно уписа заложног права на финансијском инструменту као средстава обезбеђења по основу уговора о финансијском обезбеђењу.

Народна банка Србије може прописати ближе услове и начин евидентирања преноса новчаних средстава и кредитних потраживања као средстава обезбеђења по основу уговора о финансијском обезбеђењу.

Право коришћења и располагања заложеним средствима обезбеђења

Члан 12.

Уговором о финансијском обезбеђењу може се утврдити да прималац обезбеђења има право коришћења средства обезбеђења на коме је уписано његово заложно право (у даљем тексту: заложено средство обезбеђења) и/или располагања заложеним средством обезбеђења.

Обим и садржина права коришћења и располагања из става 1. овог члана уређују се уговором о финансијском обезбеђењу, а та права могу бити једнака правима која би прималац обезбеђења имао да је власник тог средства обезбеђења.

Ако прималац обезбеђења користи заложено средство обезбеђења и/или располаже њиме, дужан је да:

1) најкасније на дан доспећа финансијске обавезе врати, односно пренесе иста или еквивалентна средства обезбеђења даваоцу обезбеђења, у складу са уговором о финансијском обезбеђењу; и/или

2) на дан доспећа финансијске обавезе, ако је то утврђено уговором о финансијском обезбеђењу, изврши пребијање вредности средстава

обезбеђења с финансијском обавезом, односно ту вредност примени на извршење финансијске обавезе.

Ако прималац обезбеђења, у складу са ст. 1. и 2. овог члана, отуђи заложено средство обезбеђења – заложно право примаоца обезбеђења на том средству обезбеђења престаје да постоји, а треће лице стиче то средство без терета.

Право коришћења и располагања из овог члана престаје извршењем финансијске обавезе или намирењем из средства обезбеђења извршеним у складу с чл. 15. и 16. овог закона или нетирањем потраживања и обавеза извршеним у складу с чланом 17. овог закона.

Прималац обезбеђења дужан је да при коришћењу заложеног средства обезбеђења и располагању њиме поступа с повећаном пажњом, према правилима струке и обичајима (пажња доброг стручњака), узимајући у обзир тржишне околности.

Прималац обезбеђења код залогe кредитног потраживања нема права из овог члана.

Промена средстава обезбеђења

Члан 13.

Уговором о финансијском обезбеђењу може се утврдити промена средстава обезбеђења, и то:

1) обавеза даваоца обезбеђења да пружи, тј. да да додатна средства обезбеђења ако се смањи вредност средстава обезбеђења у односу на финансијску обавезу;

2) право даваоца обезбеђења да повуче део средстава обезбеђења ако се повећа вредност средстава обезбеђења у односу на финансијску обавезу;

3) право даваоца обезбеђења да замени дато средство обезбеђења другим средством обезбеђења најмање исте вредности.

Ако у складу са ставом 1. тачка 3) овог члана врши замену средстава обезбеђења, давалац обезбеђења дужан је да нова средства обезбеђења пружи, тј. да их да примаоцу обезбеђења најкасније у тренутку повлачења, односно замене раније датих средстава обезбеђења.

На нова, односно додатна средства обезбеђења примењују се одредбе уговора о финансијском обезбеђењу које се односе на првобитно дата средства обезбеђења.

Право даваоца обезбеђења на повлачење, односно замену датих средстава обезбеђења не утиче на права примаоца обезбеђења по основу средстава обезбеђења утврђена уговором о финансијском обезбеђењу.

IV. РЕАЛИЗАЦИЈА СРЕДСТАВА ОБЕЗБЕЂЕЊА

Услови за реализацију средстава обезбеђења (енг. *enforcement event*)

Члан 14.

Услови за реализацију средстава обезбеђења јесу неизвршење доспеле финансијске обавезе или други сличан догађај или околност која се односи на једну од уговорних страна а који су предвиђени уговором о финансијском обезбеђењу и по чијем наступању:

1) прималац обезбеђења стиче право да своје потраживање намири вансудским путем из средства обезбеђења у складу с чл. 15. и 16. овог закона; и/или

2) врши се нетирање потраживања и обавеза између даваоца обезбеђења и примаоца обезбеђења у складу с чланом 17. овог закона.

Реализација средстава обезбеђења врши се на начин утврђен уговором о финансијском обезбеђењу, у складу с чл. 15. до 17. овог закона.

Реализација средства обезбеђења, ако друкчије није утврђено уговором о финансијском обезбеђењу, извршава се на следећи начин:

1) без достављања претходног обавештења, односно упозорења о намери реализације средстава обезбеђења, било даваоцу обезбеђења, било дужнику по финансијској обавези (ако то није исто лице као давалац обезбеђења);

2) без сагласности или одлуке суда, органа јавне власти или било ког другог лица;

3) без јавне продаје или било ког другог прописаног начина реализације;

4) без утврђивања посебног рока који мора протећи од наступања услова за реализацију средстава обезбеђења до те реализације.

На реализацију средстава обезбеђења не утиче покретање/отварање поступка стечаја, ликвидације или примена мере реорганизације над даваоцем или примаоцем обезбеђења, нити било која одлука или сагласност надлежног органа у том поступку може бити претходни или накнадни услов за реализацију средства обезбеђења.

Новчана средства и финансијски инструменти на којима је установљено заложно право у складу са овим законом – изузета су од извршења у смислу закона којим се уређује извршење и обезбеђење.

Намирење потраживања из заложених средстава обезбеђења

Члан 15.

По наступању услова за реализацију средстава обезбеђења у складу с чланом 14. овог закона, прималац обезбеђења нема више обавезу да даваоцу обезбеђења врати примљена или еквивалентна средства обезбеђења, већ своје потраживање може намирити из заложених средстава обезбеђења, на следећи начин:

1) непосредним намирењем из новчаних средстава која су средство обезбеђења, тако што вредност новчаних средстава пребије с финансијском обавезом, односно ту вредност примени на извршење финансијске обавезе;

2) продајом или присвајањем, тј. задржавањем у својину финансијског инструмента који је средство обезбеђења (прималац обезбеђења стиче право својине над финансијским инструментом);

3) продајом или присвајањем, тј. задржавањем кредитног потраживања које је средство обезбеђења (прималац обезбеђења постаје имаоца тог потраживања).

Прималац обезбеђења намирује се продајом заложеног средства обезбеђења тако што вредност новчаних средстава остварених продајом средства обезбеђења пребије с финансијском обавезом, односно ту вредност примени на извршење финансијске обавезе.

Прималац обезбеђења намирује се присвајањем заложеног средства обезбеђења – стицањем права својине на финансијском инструменту, односно стицањем кредитног потраживања тако што вредност присвојеног средства обезбеђења пребије с финансијском обавезом, односно ту вредност примени на извршење финансијске обавезе.

Присвајање заложеног средства обезбеђења могуће је само ако су прималац и давалац обезбеђења изричито уговорили то присвајање, као и начин утврђивања вредности средстава обезбеђења у том случају.

Прималац обезбеђења дужан је да евентуални вишак вредности зложених средстава обезбеђења преостао након намирења потраживања без одлагања врати даваоцу обезбеђења. У супротном, дужан је да даваоцу обезбеђења плати прописану затезну камату за период од дана намирења до дана враћања вишка вредности.

Прималац обезбеђења дужан је да, најкасније наредног дана од дана намирења потраживања из средстава обезбеђења, даваоцу обезбеђења и, ако то није исто лице, дужнику по финансијској обавези – достави обавештење о намирењу потраживања, које обавезно садржи податак о износу тог намирења и податак о евентуалном вишку вредности из става 5. овог члана.

Прималац обезбеђења дужан је да при намирењу потраживања, односно утврђивању вредности средства обезбеђења и израчунавању финансијске обавезе поступа с пажњом доброг стручњака, узимајући у обзир тржишне околности.

Намирење потраживања из стечених средстава обезбеђења

Члан 16.

Ако је стекао средство обезбеђења у складу са уговором о финансијском обезбеђењу из члана 2. став 2. овог закона – прималац обезбеђења по наступању услова за реализацију средстава обезбеђења у складу с чланом 14. овог закона нема више обавезу да даваоцу обезбеђења врати примљена или еквивалентна средства обезбеђења, већ своје потраживање може намирити из стечених средстава обезбеђења.

На намирење потраживања примаоца обезбеђења у случају стечених средстава обезбеђења сходно се примењују одредбе о намирењу потраживања из зложених средстава обезбеђења из члана 15. ст. 3. до 7. овог закона.

Нетирање по основу превременог доспећа или престанка обавеза

(енг. *close-out netting*)

Члан 17.

Уговором о финансијском обезбеђењу може се утврдити да се, по наступању услова за реализацију средстава обезбеђења у складу с чланом 14. овог закона, аутоматски или на захтев уговорне стране, предузима следеће:

1) међусобне обавезе по основу једног или више уговора о финансијском обезбеђењу сматрају се доспелим и изражавају се као новчане обавезе или престају и замењују се новим новчаним обавезама, у складу с њиховом процењеном текућом вредношћу, односно вредношћу која је утврђена на начин из уговора о финансијском обезбеђењу; и/или

2) врши се нетирање (пребијање) међусобних потраживања и обавеза по основу једног или више уговора о финансијском обезбеђењу, тако да је уговорна страна која дугује већи износ дужна да плати разлику у износу потраживања (нето износ).

Утврђивање вредности средства обезбеђења и израчунавање финансијских обавеза у случају из става 1. овог члана врши се с пажњом доброг стручњака, узимајући у обзир тржишне околности.

На намирење потраживања нетирањем из овог члана – сходно се примењују одредбе о намирењу потраживања из заложенх средстава обезбеђења из члана 15. ст. 5. и 6. овог закона.

V. ПРИМЕНА ДРУГИХ ПРОПИСА НА УГОВОР О ФИНАНСИЈСКОМ ОБЕЗБЕЂЕЊУ

Заштита уговора о финансијском обезбеђењу у случају стечаја, ликвидације и примене мера реорганизације

Члан 18.

Права и обавезе из уговора о финансијском обезбеђењу, укључујући давање, стицање, промену и реализацију средства обезбеђења, извршавају се несметано, без обзира на покретање/отварање и спровођење поступка стечаја, ликвидације или примене мера реорганизације над даваоцем или примаоцем обезбеђења.

Одредбе уговора о финансијском обезбеђењу, као ни давање, стицање и промена средства обезбеђења у складу с тим уговором – не могу се побијати нити утврђивати ништавим само због тога што је:

1) уговор о финансијском обезбеђењу закључен, или је средство обезбеђења дато, стечено или промењено пре тренутка доношења одговарајуће одлуке о покретању/отварању поступка стечаја или ликвидације или примене мера реорганизације, односно предузимања правне радње у вези с тим поступком или у прописаном року пре покретања/отварања поступка стечаја или ликвидације или примене мера реорганизације над даваоцем или примаоцем обезбеђења;

2) финансијска обавеза настала пре дана на који је средство обезбеђења дато, стечено или промењено.

Ако је уговор о финансијском обезбеђењу закључен, или је средство обезбеђења дато, стечено или промењено, или је финансијска обавеза настала на дан покретања/отварања поступка стечаја или ликвидације или примене мера реорганизације а након тренутка доношења одговарајуће одлуке о покретању/отварању тог поступка или примени мера – уговор о финансијском обезбеђењу, као и давање, стицање и промена средстава обезбеђења, правно су важећи и обавезујући ако прималац обезбеђења докаже да није знао, нити је био дужан да зна за покретање/отварање тог поступка или примену тих мера.

На побијање правних послова и радњи стечајног дужника који је прималац или давалац обезбеђења примењују се одредбе закона којим се уређује стечај, ако нису у супротности са овим законом.

Побијање, односно утврђивање ништавим појединих одредаба уговора о финансијском обезбеђењу које се односе само на одређене финансијске обавезе – не повлачи ништавост целог уговора, а нетирање осталих обавеза по основу тог уговора спроводи се несметано, у складу с чланом 17. овог закона.

Поступак стечаја или ликвидације, у смислу овог закона, означава поступак стечаја или ликвидације или други поступак колективног намирења поверилаца, акционара или других чланова друштва из имовине дужника, било да је покренут добровољно или принудно, а који се спроводи уз учешће судског

или другог надлежног органа.

Мере реорганизације, у смислу овог закона, означавају мере које судски или други надлежни орган примењује ради очувања или побољшања финансијског стања дужника, ако те мере утичу на стечена права трећих лица, посебно мере које се односе на забрану или ограничење плаћања, извршење обавеза или смањење потраживања.

Однос према другим прописима

Члан 19.

Средства обезбеђења из овог закона могу се уговорати било у складу са овим законом било у складу с другим законом којим се уређују средства обезбеђења.

Ако уговором није изричито друкчије утврђено, сматра се да су средства обезбеђења из овог закона између субјеката из члана 4. овог закона уговорена у складу са овим законом.

На питања која нису уређена овим законом а односе се на уговор о финансијском обезбеђењу и средства обезбеђења из овог закона примењују се одредбе закона којим се уређују облигациони односи и одредбе других прописа, ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Одредбе чл. 12. до 17. овог закона не доводе у питање одредбе закона којим се уређују банке а које се односе на реструктурирање банака и банкарске групе, нити овлашћења Народне банке Србије у вези с реструктурирањем банке или банкарске групе која су утврђена тим законом а на основу којих се могу утврдити одређена ограничења која се односе на правне последице уговора о финансијском обезбеђењу, реализацију средства обезбеђења, нетирање по основу превременог доспећа или престанка обавеза или било који други начин и услове за реализацију средства обезбеђења.

VI. ПРИМЕНА ОДРЕДАБА ОВОГ ЗАКОНА О НЕТИРАЊУ (ЕНГ. *CLOSE-OUT NETTING*) НА ДРУГЕ ФИНАНСИЈСКЕ УГОВОРЕ

Нетирање код других финансијских уговора

Члан 20.

Финансијским уговором могу се утврдити догађаји и околности (неизвршење доспеле финансијске обавезе или други сличан догађај или околност која се односи на једну од уговорних страна) по чијем се наступању, аутоматски или на захтев уговорне стране, предузима следеће:

1) међусобне обавезе по основу једног или више финансијских уговора сматрају се доспелим и изражавају као новчане обавезе или престају и замењују се новим новчаним обавезама, у складу с њиховом процењеном текућом вредношћу, односно вредношћу која је утврђена на начин из тог уговора; и/или

2) врши се нетирање (пребијање) међусобних потраживања и обавеза по основу једног или више финансијских уговора, тако да је уговорна страна која дугује већи износ дужна да плати разлику у износу потраживања (нето износ).

Финансијски уговор из става 1. овог члана јесте оквирни уговор или други уговор закључен на начин и у форми који су уобичајени у пословној пракси, чије су уговорне стране субјекти из члана 4. овог закона и по основу кога за дужника настаје финансијска обавеза, а за повериоца право на новчано намирење и/или

предају, односно пренос новчаних средстава, односно финансијских инструмената у складу са законом (финансијска трансакција), и то:

1) уговор о финансијским дериватима у смислу закона којим се уређује тржиште капитала (опције, фјучерси, свопови, каматни форварди и др.);

2) уговор о куповини и продаји или позајмљивању хартија од вредности, инструмената тржишта новца и других финансијских инструмената у смислу закона којим се уређује тржиште капитала, као и уговор о другој финансијској трансакцији која за предмет има ове финансијске инструменте;

3) уговор о финансијској трансакцији закљученој на девизном тржишту у складу с прописима којима се уређује девизно пословање (терминска и своп куповина/продаја девиза и др.);

4) други финансијски уговор утврђен у листи коју објављује Народна банка Србије.

На новчана средства и финансијске инструменте који су предмет финансијске трансакције у смислу овог члана сходно се примењују одредбе чл. 6, 7. и 8. овог закона.

На нетирање по основу финансијских уговора из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе члана 17. овог закона.

Покретање/отварање и спровођење поступка стечаја и ликвидације или примена мера реорганизације не утичу на остваривање права на нетирање из става 1. овог члана.

На заштиту права на нетирање у случају стечаја, ликвидације и примене мера реорганизације над уговорном страном финансијског уговора из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе члана 18. овог закона.

Ако након нетирања међусобних потраживања и обавеза по основу финансијског уговора из става 1. овог члана стечајни дужник није у потпуности измирио финансијску обавезу – поверилац може своје потраживање према њему намирити у стечајном поступку као стечајни поверилац.

VII. НАДЗОР

Надзор над применом одредаба овог закона

Члан 21.

Народна банка Србије врши надзор над применом одредаба овог закона код субјеката над чијим пословањем врши контролу, односно надзор према посебним законима, у складу са одредбама тих закона којима се уређују контролна, односно надзорна овлашћења Народне банке Србије.

Комисија за хартије од вредности врши надзор над применом одредаба овог закона код субјеката над чијим пословањем врши надзор према посебним законима, у складу са одредбама тих закона којима се уређују њена надзорна овлашћења.

Надзор над применом одредаба овог закона код субјеката који нису обухваћени контролом, односно надзором из ст. 1. и 2. овог члана – врше надлежни органи у складу с њиховим овлашћењима уређеним посебним законима.

Надзорни орган из овог члана може ближе прописати услове и начин вршења контроле, односно надзора над спровођењем одредаба овог закона из своје надлежности.

VIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Прекршаји

Члан 22.

Новчаном казном од 100.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице у следећим случајевима:

1) ако је закључило уговор о финансијском обезбеђењу, односно финансијски уговор у смислу овог закона а није субјект из члана 4. овог закона, у намери да се на тај уговор примењују одредбе овог закона;

2) ако је као субјект из члана 4. овог закона закључило уговор о финансијском обезбеђењу, односно финансијски уговор у смислу овог закона, с другом уговорном страном која није субјект из тог члана, у намери да се на тај уговор примењују одредбе овог закона;

3) ако је закључило уговор о финансијском обезбеђењу код којег је кредитно потраживање средство обезбеђења а нису испуњени услови из члана 9. став 5. овог закона;

4) ако, као прималац обезбеђења, код намирења из заложеных средстава обезбеђења поступи супротно члану 15. ст. 4. и 6. овог закона;

5) ако, сходном применом члана 15. ст. 4. и 6. овог закона, као прималац обезбеђења, при намирењу потраживања из стечених средстава обезбеђења не поступи у складу с тим одредбама (члан 16. став 2);

6) ако, сходном применом члана 15. став 6. овог закона, уговорна страна у уговору о финансијском обезбеђењу при намирењу потраживања нетирањем не поступи у складу с тим одредбама (члан 17. став 3);

7) ако, сходном применом члана 17. став 3. овог закона, уговорна страна у финансијском уговору при намирењу потраживања нетирањем не поступи у складу са одредбама члана 15. став 6. овог закона (члан 20. став 4).

За радње из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 20.000 до 150.000 динара.

За радње из става 1. овог члана казниће се и предузетник новчаном казном од 30.000 до 500.000 динара.

Члан 23.

За радње из члана 22. овог закона, Народна банка Србије изриче мере и новчане казне субјектима над чијим пословањем врши контролу, односно надзор према посебним законима, у складу са одредбама тих закона којима се уређују њена контролна, односно надзорна овлашћења.

За радње из члана 22. овог закона, Комисија за хартије од вредности изриче мере и новчане казне субјектима над чијим пословањем врши контролу, односно надзор према посебним законима, у складу са одредбама тих закона којима се уређују њена надзорна овлашћења.

IX. ПРЕЛАЗНА ОДРЕДБА И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Уговори закључени пре почетка примене овог закона

Члан 24.

Уговори закључени између субјектата из члана 4. овог закона којима су установљена средства обезбеђења у смислу овог закона, односно финансијски уговори у смислу члана 20. овог закона – а који до дана почетка примене овог

закона нису извршени – извршиће се по прописима који су били на снази до почетка примене овог закона.

**Престанак важења одредаба Закона о стечају и ликвидацији
банака и друштава за осигурање**

Члан 25.

Даном почетка примене овог закона престају да важе одредбе члана 12. Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Службени гласник РС”, бр. 14/2015).

Ступање на снагу

Члан 26.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 1. јануара 2019. године.